ROK XIII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 21

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 LISTOPADA 1938 R.

WĘGIERSKI PRZEMYSŁ CHEMICZNY

Sprawa stworzenia wspólnej granicy polsko-węgierskiej odbiła się żywym echem w sferach przemysłowych i handlowych obu zaprzyjaźnionych krajów — Polski i Węgier. Tradycyjne uczucia sympatii i węzły przyjaźni łączące Polskę i Węgry ułatwiają w znacznym stopniu utrzymywanie ożywionych stosunków handlowych i wymianę towarową w tych gałęziach gospodarki, gdzie to jest potrzebne i możliwe.

W ubiegłym 20-leciu Węgry uczyniły ogromny krok naprzód w kierunku uprzemysłowienia kraju i z tego polskie sfery gospodarcze powinny sobie dobrze zdawać sprawę. Podajemy tu szereg danych, charakteryzujących węgierski przemysł chemiczny, który w ostatnich latach kroczy — w rozwoju — na czele wszystkich innych gałęzi przemysłu na Węgrzech. Świadczą o tym dane, zamieszczone niżej, odnoszące się do 1936 roku a zaczerpnięte z wydawnictwa budapesztańskiej Izby Handlowej i Rzemieślniczej p. t. „Węgierski handel i przemysł w r. 1937".

	Liczby bezwzględne	Wskaźnik 1929 = 100
Ilość zakł. chem.	274	120,7
Ilość przepracow. dniówek .	4 552 000	130.7
Wartość produkcji w mil. Pengö	253	114 5

W całym przemyśle węgierskim liczba przepracowanych dni była wyższa w stosunku do 1929 r. tylko o 3,5%, odpowiednia zaś liczba dla przemysłu chemicznego wykazała wzrost o 30,7%. Zwiększyła się również, pomimo równoczesnego spadku cen, wartość produkcji przemysłu chemicznego, stanowiąca obecnie ok. 10% wartości produkcji całego przemysłu na Węgrzech. Ceny artykułów chemicznych, utrzymujące się w r. 1936 na poziomie 85, wzrosły w 1937 do 89 (przy wskaźniku 1929 = 100). Godne uwagi jest dążenie węgierskiego przemysłu chemicznego do przejścia na surowce krajowe i uzyskane na tym polu pozytywne wyniki (sztuczna benzyna, fenol z węgla brunatnego, siarka i t. d.). W zakresie t. zw. wielkiego przemysłu chemicznego Węgry produkują: superfosfaty, kwas siarkowy, kwas solny, sól glauberską, siarczan miedzi, siarczan magnezu, siarczan amonu (gazowniczy), salmiak, chlor płynny, chlorek wapna, chemikalia dla przemysłu włókienniczego i garbarstwa oraz szereg innych. Wiele z tych artykułów, jak np. siarczan amonu, saletra amonowo-wapniowa, kwas azotowy są nawet przedmiotem eksportu.

Produkcja olejów jadalnych i margaryny, mydeł i artykułów kosmetycznych pokrywa również zapotrzebowanie rynku wewnętrznego. Bardzo poważne rezultaty osiągnął węgierski przemysł chemiczny na polu produkcji wyrobów farmaceutycznych. W r. 1937 był on w stanie wyeksportować 158 ton różnych specyfików, głównie na rynki bałkańskie oraz zamorskie. Produkcja alkaloidów (w 70% z własnych surowców) sięga cyfry 1.500 kg rocznie i pozwala na poważny wywóz zagranicę. O rozwoju przemysłu gumowego świadczy rosnący import surowego kauczuku, który w r. 1937 był o 70% wyższy od przywozu w r. 1935 — wynosząc 3.648 ton. Eksport tego przemysłu wzrósł z 795 ton w r. 1929 do 1.211 ton w 1937 r., obejmując obcasy, podeszwy gumowe, impregnowane tkaniny, zabawki i t. d. O 25% w stosunku do r. 1936 wzrosła produkcja mas plastycznych, głównie sztucznych żywic.

Wspomnieć wreszcie należy o dobrze rozwiniętym przemyśle kostno-klejowym i przemyśle farb, który zaspakaja w dużej mierze potrzeby rynku węgierskiego na farby mineralne, drukarskie, lakiery, farby dla skór i inne.

W r. 1937 uruchomiono fabrykę sody żrącej (otrzymywanej na drodze elektrolitycznej) o zdolności produkcji ok. 4.000 ton rocznie oraz chloru, dalej rozpoczęto produkcję hydrosulfitu, węgla aktywnego, tłuszczu z wełny, klisz i błon fotograficznych, opon gumowych, obuwia gumowego i szeregu różnych specyfików farmaceutycznych. Ponadto, projektowane jest w najbliższym czasie uruchomienie dużej fabryki celulozy.

Pomimo rozwoju własnego przemysłu chemicznego, Węgry zmuszone są importować wiele chemikalij z zagranicy, między innymi na skutek tego, że zbyt mała pojemność własnego rynku czyniłaby w wielu wypadkach produkcję nieopłacalną.

Podajemy niżej cyfry (w tysiącach Pengö) dotyczące importu przez Węgry surowców i produktów chemicznych:

	1929 r.	1936 r.	1937 r.
Półfabrykaty	24 767	18 519	19 119
Gotowe produkty . .	54 812	23 057	25 644
Surowce	37 677	25 841	32 580
Razem	117 256	67 417	77 343
W %% ogólnego importu Węgier . . .	11,0	15,4	16,3

W głównej mierze chemikalia importowane są z Niemiec, które w wielu działach tego przywozu zajmują stanowisko prawie monopolistyczne.

Następujące artykuły, szczególnie interesujące dla polskiego przemysłu chemicznego, importowane są przez Węgry: (cyfry odnoszą się do r. 1937):

Soda (16.959 t.), soda żrąca (7.366 t.), surowe i stężone nawozy potasowe, węgiel wywarowy (1.197 t.), wodorotlenek potasu (480 t.), chloran potasu (907 t.), sól glauberska, barwniki syntetyczne (1.596 t.), siarczyn i kwaśny siarczyn sodu, węglan amonu, chromiany sodu i potasu, alkohol metylowy, aceton, octan wapnia, węglopochodne, chloroform, kwas salicylowy i jego sole, ultramaryna, litopon, farby ziemne, tlenek żelaza, celuloid (131 t.), przędza jedwabiu sztucznego (3.844 t.), chemikalia i surowce farmaceutyczne (3.939 t.) i wiele innych.

W obecnej chwili wywóz produktów chemicznych odgrywa w ogólnym naszym eksporcie na Węgry jedynie niewielką rolę. Żywsze zainteresowanie się polskiego przemysłu chemicznego rynkiem węgierskim — mogłoby niewątpliwie wydatnie zmienić tę sytuację.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

W Paryżu zmarł znany angielski przemysłowiec chemiczny, Sir Robert Mond. W ciągu ostatnich paru lat był prezesem Towarzystwa Chemii Przemysłowej (Societe de Chimie Industrielle) i na tym stanowisku odgrywał dużą rolę w międzynarodowych stosunkach chemicznych. Zajmował się żywo kongresami chemii przemysłowej, zwoływanymi corocznie przez Towarzystwo Chemii Przemysłowej.

W ubiegłym miesiącu zmarło dwóch działaczów na polu przemysłu chemicznego.

Dyrektor techniczny fabryki Sp. Akc. „Strem" w Tarchominie — Henryk Salberg oraz szef biura Sp. Akc. „Strem" — Henryk Senior.

B. p. Henryk Salberg podczas swojej wieloletniej pracy w Tarchominie rozwijał ożywioną działalność społeczną: był między innymi założycielem i prezesem miejscowej ochotniczej straży ogniowej i przyczynił się w dużym stopniu do bezpieczeństwa ogniowego Tarchomina.

Henryk Senior, przed wstąpieniem do Sp. Akc. „Strem" pracował na terenie przemysłu gumowego, piastując odpowiedzialny mandat Dyrektora Syndykatu fabryk obuwia gumowego.

ZAGADNIENIE WYWOZU PRODUKTÓW CHEMICZNYCH

Związek Przemysłu Chemicznego oddawna przykłada szczególną wagę do sprawy eksportu produktów chemicznych. Świadczy o tym, między innymi, fakt zorganizowania w łonie Związku już w r. 1930 specjalnej Sekcji Eksportowej, wydania dwuch (w r. 1934 i w r. 1937) „Informatorów Eksportowych Polskiego Przemysłu Chemicznego", utworzenia specjalnej rubryki, poświęconej eksportowi w „Wiadomościach" i szereg innych.

Związek, współpracując ściśle z czynnikami urzędowymi, sprawującymi opiekę nad eksportem, poświęca wiele uwagi, i pracy dążeniom do stopniowego zwiększania eksportu produktów chemicznych. Pierwsze miesiące roku bieżącego wykazały dość znaczny spadek wartości wywozu produktów chemicznych. W związku z tym Związek przeprowadził badania nad możliwością zwiększenia wywozu, lub rozpoczęcia eksportu nowych artykułów. Rezultaty tych badań oraz nasuwające się wnioski przedstawione zostały czynnikom urzędowym, które ustosunkowały się do nich przychylnie.

W rezultacie nastąpił dość znaczny wzrost wywozu produktów chemicznych, który wyrównał spadek z poprzednich miesięcy. W okresie styczeń — sierpień r. b. eksport produktów chemicznych osiągnął wartość ok. 33 milionów złotych, równą mniej więcej wartości wywozu w tym samym okresie roku ubiegłego. Należy jednak zaznaczyć, że wagowo tegoroczny wywóz większości artykułów chemicznych PRZEKROCZYŁ ZNACZNIE cyfry z ubiegłego roku, dzięki czemu wartość eksportu utrzymała się na poziomie 1937 r., mimo równoczesnego spadku cen wielu artykułów wywozowych (biel cynkowa, karbid, żelazokrzem i inne). Jest to tym bardziej godne podkreślenia, że w roku bieżącym zawieszone były transakcje wiązane, z których pomocy korzystał w poważnym stopniu wywóz chemikalij na rynki zamorskie. Pomimo tej nowej, trudniejszej sytuacji, polscy eksporterzy chemikalij nie pozwolili wyprzeć się z rynków zamorskich, zwiększając nawet w niektórych pozycjach szczególnie korzystny dla nas eksport pozaeuropejski.

Troska o konieczność wyrównania ujemnego bilansu handlowego i dążenie do dalszego zwiększenia i rozszerzenia dotychczasowego wywozu produktów chemicznych — skłania Związek do zwołania w pierwszej połowie grudnia r. b. specjalnego zebrania Sekcji Eksportowej, celem zanalizowania dotychczasowych wyników uzyskanych w eksporcie i wynalezienia środków umożliwiających dalszy rozwój eksportu produktów chemicznych z Polski.

Zdaje się nie ulegać wątpliwości, że przemysł chemiczny istniejący na Śląsku Zaolzańskim, również okaże się czynnikiem zwiększającym prężność eksportową polskiego przemysłu chemicznego.

INFORMACJE EKSPORTOWE

W połowie listopada r. b. rozpoczną się obrady Komisyj Rządowych Polskiej i Niemieckiej w sprawie objęcia obrotu towarowego pomiędzy Polską, a dawnym terytorium czechosłowackim, przyłączonym do Niemiec, systemem obrotów towarowych polsko-niemieckich. Jednocześnie ustalony będzie plafon wywozu z Polski do Niemiec na grudzień 1938 r. oraz styczeń i luty

1939 r. Zainteresowane przedsiębiorstwa winny zgłaszać swe dezyderaty najpóźniej do dn. 3 listopada r. b. pod adresem Związku.

W listopadzie r. b. przewidywane jest posiedzenie Mieszanej Komisji Rządowej dla kontroli obrotu towarowego polsko-francuskiego. Przedmiotem obrad będzie w szczególności definitywne ustalenie plafonu wzajemnej wymiany towarowej na IV kwartał r. b. oraz prowizoryczne ustalenie takiegoż plafonu na I kwartał 1939.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (Nr. 29 i 30 „Informatora Eksportowego"):

Bułgaria. Węglan miedzi importowany dla celów rolniczych zwolniony został od opłat celnych, statystycznych i innych.

Czechosłowacja. Wprowadzenie zakazu wywozu wszelkich środków leczniczych.

Ekwador. Z dn. 20.VIII. r. b. podwyższono o 50% stawki celne na wszelkie towary importowane z krajów posiadających z Ekwadorem dodatni bilans handlowy. W związku z tym zwiększają się szanse konkurencyjne towarów polskich, które opłacają cło niższe, normalne.

Francja. Wprowadzono zakaz wywozu żużli zawierających fosfór. Przywóz barwników ze smoły węglowej wymaga specjalnych zezwoleń Gen. Dyrekcji Ceł.

Rumunia. Zmiana wartości przeciętnych, będących podstawą dla wymiaru cła, następujących artykułów: biel cynkowa, preparaty arsenowe, chloroform, bromoform, czerń drukarska, atrament litograficzny i farba do stempli.

Wenezuela. Przy wysyłce do Wenezueli wymagane są obecnie faktury konsularne w 5-ciu egzemplarzach.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. R. P. Nr 81 z dn. 20 października r. b. ukazał się pod poz. 548 Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 października 1938 o rozciągnięciu mocy obowiązującej ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego na odzyskane ziemie Śląska Cieszyńskiego oraz o zmianie niektórych jej przepisów.

Dekret obowiązuje od dn. 20 października 1938 r.

W Dz. Ust. R. P. Nr 81 z dn. 20 października 1938 r. ukazał się pod poz. 549 dekret Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 października r. b. o rozciągnięciu mocy obowiązującej niektórych aktów ustawodawczych na odzyskane ziemie Śląska Cieszyńskiego.

Dekret obowiązuje od dn. 20 października 1938 r.

W Dz. Ust. R. P. Nr. 81 z 20 października 1938 ukazał się pod poz. 550 tekst porozumienia między Polską a Norwegią podpisanego w Warszawie dnia 10 września 1937 r., dotyczącego zmiany tekstu protokułu taryfowego między Polską a Norwegią z dnia 14 marca 1936 r.

W Dz. Ust. R. P. Nr. 82 z dnia 24 października 1938 ukazało się pod poz. 558 Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 7 października 1938 r. o wzorach dokumentów bezpieczeństwa dla morskich statków handlowych.

Rozporządzenie obowiązuje od dn. 24 października r. b.

W Dz. Ust. R. P. Nr. 81 z dn. 20 października 1938 r. ukazało się pod poz. 552 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 19 października r. b. o tymczasowym wprowadzeniu w życie niektórych postanowień umowy gospodarczej z dnia 1 lipca 1938 r. między Rzecząpospolitą Polską a Rzeszą Niemiecką wraz z protokółem końcowym, protokułem posiedzenia, układem w sprawie płatności za obroty towarowe (rozrachunkowym) oraz protokułem końcowym do umowy gospodarczej i układu rozrachunkowego.

Rozporządzenie obowiązuje od dn. 1 października 1938 r.

W Dziennikach Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 45 z dnia 14 października i Nr. 47 z dnia 21 października 1938 r. ogłoszone zostały Rozporządzenia Ministra Komunikacji, wprowadzające szereg zmian w zakresie taryf kolejowych na produkty chemiczne.

Z obszaru ważności taryfy specjalnej GJ — 64 na przewozy eksportowe bieli cynkowej przez granice lądowe zostały wyłączone punkty graniczne polsko-niemieckie.

W p. 4 „Szczególne warunki stosowania" taryfy specjalnej PJ — 86 na przewozy eksportowe bieli cynkowej drogą morską zniesiony został uciążliwy dla eksporterów kontyngent, od którego osiągnięcia uzależnione było dotychczas stosowanie ulg przewozowych, przewidzianych w tej taryfie.

Poz. 222 K. t. otrzymała nowe następujące brzmienie:

„Ziemie: okrzemkowa, borowinowa, wymoczkowa i inne ziemie odbarwiające, odwadniające i t. p., piasek do filtrowania wody, piasek kwarcowy, szlikier (odpadki kaoliny), fango — wszystko sposobem mechanicznym przesiane, mielone, płukane, szlamowane it. p.:

a) luzem	III	13	P3
b) w opakowaniu .	II	10	P3

W poz. 244 K. t. w rubryce: „Nazwa towaru" dodane są następujące słowa: „oraz tlenki żelaza, jako odpadki przy chemicznej przeróbce żeliwa".

W poz. 266 K. t. w rubryce „Nazwa towaru" zostały skreślone słowa: „i lakier z nich".

Wełnopot zwęglony został zaklasyfikowany do poz. K. t. 719 c w postaci uzupełnienia tej poz. w rubryce „Nazwa towaru", po słowach „prasowany i mielony", słowem „zwęglony".

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAŃ FIRMY EDWARD GRONIOWSKI W WARSZAWIE, Srebrna 16.

	Cena w zł. za 1 kg.
Aceton	3.35
Ałun chromowy	0.68
Ałun krystaliczny	0.46
Antychlor krystaliczny	0.38
Biel cynkowa	od 0.57
Biel ołowiana	1.25
Boraks krystal.	0.77
Cerezyna biała II gat.	1.80
Cerezyna żółta II gat.	1.60
Chlorek magnezu	0.26
Chlorek baru	0.64
Chlorek cynku 98/100%	1.20
Chlorek wapna	0.40
Chlorek wapnia	0.26
Dwuchromian potasu	1.40
Dwuchromian sodu	1.15
Degras orygin. Stadlera Moelon I	1.30
„ „ „ „ II	1.15
Dekstryna biała	0.59
* Esencja octowa 80%	2.60
Emetyk	5.50
* Formalina 40%	1.15
Fosforan sodowy 3¹ zasadowy	0.75
Fenol krystal.	2.80
Fluorek sodu	1.65
Glukoza nieskażona	0.65
Kaolina	0.14
Kreda zwykła szlamowana	0.08
Kreda ch. cz.	0.47
Kalafonia krajowa	0.70
Kalafonia amerykańska „Hercules" N. jasna	0.85
* Kwas octowy 30% techn.	0.90
Kwas mrówkowy	2.40
Kwas mlekowy 50%	1.20
Kwas mlekowy 80%	2.10
* Kwas fosforowy chem. czysty	2.50
* Kwas fosforowy techniczny	2.15
Kremotartar	2.30
Kwas cytrynowy	4.20
* Kwas solny techn.	0.17
Kwas winowy kryst.	4.40
Litopon 30%	0.72
Minia ołowiana 99/100%	1.10
Minia żelazna	0.50
Nadboran sodowy	3.25
Nadmanganian potasu	2.90
Naftalin	0.70
Nigrozyna wodna	8.—
Nigrozyna tłuszczowa	12.—
Olej rycynowy techniczny	1.75
Olej rycynowy med.	2.30
Olej kostny	4.—
Olej turecki 50%	0.85
Olej turecki 80%	1.40
Oropon (bejca dla skór) niem.	1.65
Bejca dla skór „Peroly" franc.	1.—
Octan sodu	1.00
Ozokeryt czarny	1.40
Ozokeryt bielony	3.30
Parafina w taflach	1.15
Siarka	0.32
Siarczan glinu	0.24
Siarczan żelaza	0.15
Sól szczawikowa	1.60
Sól glauberska kryst.	0.09
Sól gorzka	0.21
Sadze angielskie	1.—
Tłuszcz z wełny ciemny	0.60
„ „ „ jasny	0.85
Woda utleniona 30%	3.50

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i należy rozumieć je za 1 kg loco skład Warszawa, wraz z opakowaniem; ceny za produkty oznaczone gwiazdką należy rozumieć — bez opakowania.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.